

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата медичних наук, доцента закладу вищої освіти кафедри внутрішньої медицини №1 Шапошник Ольги Анатоліївни Полтавського державного медичного університету МОЗ України на дисертаційну роботу Співак Юлії Анатоліївни «Оптимізація діагностики та лікування серцевої недостатності у хворих із гострим інфарктом міокарда в поєднанні з цукровим діабетом II типу», яка подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 – Медицина

Актуальність теми дисертації.

Інфаркт міокарда залишається основною формою ішемічної хвороби серця та головною причиною захворюваності, інвалідизації та смертності в усіх економічно розвинутих країнах світу. В останній час відмічено тенденцію до збільшення частоти госпіталізації хворих на гострий інфаркт міокарда, але методи ранньої діагностики та визначення прогнозу у цієї групи хворих потребують подальшого удосконалення. Найважливішим питанням у веденні хворих на ГІМ є раннє визначення ризику розвитку подальших коронарних подій, ускладнень з метою вибору оптимальної тактики лікування.

На сьогоднішній день залишається недостатньо вивченою проблема особливості ремоделювання інфарктного міокарда з подальшим прогресуванням СН, особливо це стосується хворих з супутнім ЦД2, формування кардіо-ендокринних підходів з оптимальними індивідуальними програмами та диференціювання терапевтичних заходів залежно від коморбідної патології. Аналіз літературних джерел свідчить про недостатність інформації про особливості клініко-кардіологічного перебігу, структурно-функціонального відновлення та кардіореабілітаційного потенціалу хворих у гострому та відновному періодах інфаркту міокарда на фоні супутнього ЦД2 та без нього.

Зв'язок теми дисертації з державними чи галузевими науковими програмами.

Робота є фрагментом науково дослідної роботи «Особливості перебігу серцево-судинної патології у пацієнтів різної вікової категорії в залежності від наявності компонентів метаболічного синдрому та коморбідних станів, шляхи корекції виявлених порушень та профілактики» (№0119U102864). Автор є співвиконавцем даної роботи.

Тема дисертаційної роботи затверджена рішенням проблемної комісії «Терапевтичні дисципліни» Полтавського державного медичного університету (протокол №3 від 05.11.2019).

Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертація Співак Ю.А. виконана на високому методичному та науковому рівнях.

Дисертант послідовно і логічно виклав встановлені факти, підтвердив їх численним цифровим матеріалом (таблиці із статистично опрацьованими даними), що сукупно є доказово-документальним підтвердженням проведених досліджень, полегшують сприйняття матеріалу підкреслюють високу ступінь обґрунтованості дисертаційних положень.

Достовірність отриманих результатів. Дослідження проведено на 120 пацієнтах. Комісія з етичних питань та біоетики Української медичної стоматологічної академії на своєму засіданні (протокол № 219 від 21.09.2023 р.) розглянула матеріали щодо виконання дисертаційного дослідження і визначила що результати медико - біологічних досліджень відповідають вимогам Токійської декларації Всесвітньої медичної асамблеї, вимогам Міжнародних рекомендацій Гельсінської декларації прав людини, «Конвенції Ради Європи про права людини та біомедицину», вимогам Міжнародних рекомендацій з проведення медико біологічних досліджень, вимогам закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» №286 від 27.12.2001р. зі змінами, вимогам Наказів МОЗ України, а також вимогам Етичного кодексу лікаря України.

Вміст наукової роботи з її обґрунтуванням та кількістю ілюстративного матеріалу є достатніми для узагальнень і висновків, що містяться в рукописі дисертації.

Таким чином, є всі підстави стверджувати, що автором досягнуто мети роботи – підвищена ефективність діагностики та лікування серцевої недостатності у хворих на гострий інфаркт міокарда в поєднанні з цукровим діабетом II типу та без нього, на підставі оцінки діагностичних маркерів серцевої недостатності, міокардіального ремоделювання, предикторів рангової серцевої смерті при застосуванні патогенетичних лікарських чинників.

Наукова новизна дослідження та одержаних результатів.

Автором уперше продемонстровано динаміку відновлення структурної та функціональної функцій серця у хворих із СН на фоні ГІМ та ЦД2 під впливом методів медикаментозного впливу та доведено доцільність їх застосування в гострому й відновному періодах інфаркта міокарда в схемі протокольного лікування пацієнтів з метою підвищення ефективності їх функціонального відновлення після гострої коронарної події.

Дисертантом уперше здійснено порівняння впливу методів фармакологічної корекції комбінованою схемою застосування препаратів еплеренону та емпагліфозину на динаміку відновлення структурно-функціонального стану серця у хворих із СН на фоні ГІМ та ЦД2 та встановлена позитивна динаміка ремоделювання порівняно з відокремленим застосуванням еплеренону або емпагліфозину.

Проаналізовано динаміку відновлення структурно - функціональних показників серця під впливом комбінації методів фармакологічної корекції комбінованою схемою застосування кардіоендокринологічних препаратів (АМРК та ІНЗКТГ2) та виявлено суттєву перевагу комбінації методів медикаментозної корекції проти ізольованого застосування базової терапії в гострому періоді та післяінфарктному періодах (перший та шостий місяці відповідно) для зменшення прогресування СН.

Отримані дані проведеного дослідження надали можливість оптимізувати тактику лікування пацієнтів на фоні супутнього ЦД2 шляхом використання впродовж 6-ти місяців методів фармакологічної корекції монопризначенням або їх комбінацією між собою у комплексному лікуванні для підвищення ефективності структурно-функціонального відновлення з подальшим зменшенням негативних наслідків перенесеного інфаркту.

Практичне значення результатів дослідження. Співак Ю.А. отримано нові наукові дані щодо сучасного стану проблеми підвищення ефективності діагностики та лікування серцевої недостатності у хворих на гострий інфаркт міокарда в поєднанні з цукровим діабетом 2 типу та без нього, на підставі оцінки діагностичних біомаркерів серцевої недостатності, міокардіального ремоделювання, предикторів раптової серцевої смерті при застосуванні патогнетичних лікарських чинників.

Отриманні данні можуть знайти широке застосування для оцінки діагностичних та терапевтичних заходів з метою досягнення максимальної ефективності функціонального відновлення регуляторної ланки серця хворих на ГІМ, як предиктор фатальних наслідків СН.

Результати дисертації свого часу були впроваджені в науковий та навчальний процес кафедр внутрішньої медицини та медицини невідкладних станів, сімейної медицини, пропедевтики внутрішньої медицини Полтавського державного медичного університету.

Результати дисертаційної роботи впроваджено також в практичну роботу КП «Полтавського обласного клінічного медичного кардіоваскулярного центру Полтавської обласної ради» (м. Полтава), КНП «Івано-Франківський обласний клінічний кардіологічний центр Івано-Франківської обласної ради» (м. Івано-Франківськ), ТОВ «Центр профілактичної медицини» (м. Житомир), КНП «Ковельське міськрайонне територіальне медичне об'єднання Ковельської міської ради Волинської області» (м. Ковель), клінічної лікарні «Феофанія» ДУС (м. Київ), КП

«Лубенська лікарня інтенсивного лікування Лубенської міської ради» (м. Лубни), що підтверджено актами впровадження.

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях. За матеріалами дисертації опубліковано 18 наукових праць, з них: 2 статті в фахових наукових виданнях України (1 – індексована міжнародною наукометричною базою Web of Science); 2 статті у міжнародних наукових виданнях, індексованих міжнародною наукометричною базою Scopus; 9 публікацій у матеріалах науково-практичних заходів; 3 публікації у вітчизняних виданнях, що додатково відображають результати дослідження; отримано 1 деклараційний патент України на корисну модель; зареєстровано медичне повідомлення, призначене для впровадження досягнень медичної науки у сферу охорони здоров'я.

Результати дисертації апробовані на міжнародних, всеукраїнських науково практичних конференціях: ІХ Науково-практичній конференції Асоціації аритмологів України. –16-17 травня 2019р., Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих учених «Медична наука у практику охорони здоров'я». – 27 листопада 2020. – Полтава, 2020, ХХІІ Національному конгресі кардіологів України. – 21-24 вересня 2021. – Київ, 2021, Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих учених «Медична наука. – 2021». – 3 грудня 2021. – Полтава, 2021, Науково-практичній конференції лікарів-інтернів, магістрів та клінічних ординаторів «Актуальні питання клінічної медицини». – 25 травня 2017. – Полтава, 2017, Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених, присвяченої 25-річчю національної академії медичних наук України. – 23 березня 2018. – Київ, 2018.,

Оцінка змісту та оформлення дисертації, аналіз її розділів.

Рукопис дисертації Співак Ю.А. викладено українською мовою на 256 сторінках комп'ютерного тексту, з них 160 сторінки основного тексту. Дисертація складається з анотації, вступу, основної частини (складається з 5 розділів: огляду літературних джерел, двох розділів власних досліджень,

аналізу та обговорення отриманих результатів, висновків, практичних рекомендацій та переліку літературних джерел. Робота ілюстрована 20 рисунками та містить 34 таблиці). Список літератури налічує 252 джерел (10 кирилицею і 242 латиницею).

В **Анотаціях** (стор.2-29), поданих українською та англійською мовами, коротко відображені основні положення дисертаційної роботи.

Вступ (стор.34-43) присвячено обґрунтуванню актуальності роботи, визначенню мети і завдань дослідження, викладенню наукової новизни роботи, практичної значимості та результатів впровадження, наведено результати апробації результатів, перелік публікацій. Зауважень до розділу немає.

Перший розділ (стор.44-70) дисертації присвячений сучасному стану проблеми сучасних тенденцій і поглядів на механізми становлення та прогресування серцевої недостатності у хворих на гострий інфаркт міокарда з сунутнім цукровим діабетом 2 типу, підходи до діагностики та лікування. Огляд літератури обґрунтовує актуальність та доцільність обраного напрямку досліджень. Зауважень до розділу немає.

У **другому розділі** (стор.71-96) дисертації проведено опис дизайну, матеріалів і методів дослідження. Зауважень до розділу немає.

Третій розділ (стор.97-127) присвячений вивченню особливостей поєднаного перебігу серцевої недостатності у хворих на гострий інфаркт міокарда на фоні цукрового діабету 2 типу та без нього. Наведено, зокрема, відомості про результати лабораторних методів обстеження та біологічного маркеру біомеханічного стресу (BNP) у хворих на гострий інфаркт міокарда, що ускладнений серцевою недостатністю на фоні цукрового діабету 2 типу та без нього; дослідження провідної системи серця методом добового холтерівського моніторування електрокардіограми у хворих на гострий інфаркт міокарда, що ускладнений серцевою недостатністю на фоні цукрового діабету 2 типу та без нього; дослідження структурно-функціональної системи серця методом ехокардіографії у хворих на гострий

інфаркт міокарда, що ускладнений серцевою недостатністю на фоні цукрового діабету 2 типу та без нього. Зауважень до розділу немає.

Четвертий розділ (стор.128-187) присвячений вивченню змін клінічних показників у хворих з серцевою недостатністю в гострому та післяінфарктному періодах залежно від наявності або відсутності цукрового діабету 2 типу на фоні комплексної терапії з включенням еплеренона та/або емпагліфлозіна. У розділі автором здійснено порівняльну характеристику результатів лабораторних методів обстеження у хворих СН ЛШ в гострому та післяінфарктному періоді за відсутності та наявності ЦД 2 на тлі стандартної схеми лікування та комбінації з включенням еплеренона; дослідження провідної системи серця методом добового холтерівського моніторування електрокардіограми у пацієнтів з СН в гострому та післяінфарктному періоді залежно від наявності або відсутності ЦД 2 на тлі стандартної схеми лікування та комбінації з включенням еплеренона; дослідження структурно-функціональної системи серця методом ехокардіографії у пацієнтів з СН в гострому та післяінфарктному періоді залежно від наявності або відсутності ЦД 2 на тлі стандартної схеми лікування та комбінації з включенням еплеренона. Зауважень до розділу немає.

Аналіз та обговорення результатів (стор.188-202) підводить підсумок та узагальнює результати проведених досліджень. Автором систематизовано дані про підвищення ефективності лікування серцевої недостатності (СН) у хворих на гострий інфаркт міокарда (ГІМ) в поєднанні з цукровим діабетом 2 типу (ЦД2) шляхом удосконалення діагностики структурних та функціональних порушень міокарду, оптимізації терапевтичних заходів.

Бібліографічний опис використаних джерел подано здобувачем у порядку посилань по ходу тексту рукопису на 30 сторінках рукопису (стор.205 -235). Із контент – аналізу джерельної бази рецензованої роботи випливає, що вона містить достатній спектр (252) як сучасних так і класичних джерел наукової літератури. Бібліографічний опис використаних джерел оформлений з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ

8302:2015 « Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» за Ванкуверським стилем, віднесеним до рекомендованого переліку стилів з розміщенням у структурі рукопису дисертації відповідно « Вимог до оформлення дисертації», затверджених наказом МОН України №40 від 12.01.2017 року.

Завершують рукопис Додатки до рукопису дисертації (стор. 160-179), які теж оформлені згідно наказу МОН України №40 від 12.01.2017 року.

На підставі отриманих результатів дисертаційної роботи здобувачем сформульовані висновки і практичні рекомендації, які завершують наукове дослідження, науково обгрунтовані, логічно впливають з одержаних результатів, відповідають меті та завданням дослідження, побудовані за змістом дисертації та достатньо широко висвітлені в наукових публікаціях Співак Ю.А.

Дотримання принципів академічної доброчесності. Полтавський державний медичний університет має внутрішню систему перевірки академічних текстів на наявність запозичень. Академічні тексти перевіряються на основі Положення «Про порядок перевірки в Полтавському державному медичному університеті текстових документів – магістерських, кандидатських і докторських дисертаційних робіт, звітів за науково-дослідними роботами, наукових публікацій, навчальної літератури, навчально-методичних видань та засобів навчання на наявність плагіату», що базується на чинному законодавстві України. Публікації та дисертаційна робота Співак Юлії Анатоліївни «Оптимізація діагностики та лікування серцевої недостатності у хворих із гострим інфарктом міокарда в поєднанні з цукровим діабетом 2 типу» не містить виявлених текстових та інших запозичень, а виявлені збіги є загальноприйнятними фразами, назвами вузів. Виходячи із вище викладеного, дисертант є грамотним науковцем, який у своїй науковій роботі дотримується основних принципів академічної доброчесності.

Принципових **недоліків** у роботі мною не виявлено, але є такі зауваження:

1) Доцільно продемонструвати кореляційні залежності у вигляді графіків (Розділ 3, 3.1.).

2) Доцільно вказати ускладнення цукрового діабету, які були зафіксовані у пацієнтів на початку дослідження.

3) Необхідно вказати на редакційні та технічні огріхи, механічні помилки, що виявились при оформленні рукопису дисертації.

Проте, ці зауваження не носять принципового характеру, не знижують наукові цінності дослідження та його та його практичної значущості.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації у практиці. Результати дисертації є теоретичною передумовою для розробки діагностичного алгоритму вивчення ефективності роботи структурної та функціональної функцій серця у хворих із СН на фоні ГІМ та ЦД2 під впливом методів медикаментозного впливу

У плані дискусії вважаю за доцільне поставити наступні **питання**:

1. Чи були пацієнти з артеріальною гіпертензією, та яким чином артеріальна гіпертензія впливала на підбір лікувального комплексу.
2. З чим Ви пов'язуєте наявність кореляційної залежності сталого показника Hb A1c , що характеризує вуглеводний обмін за 3 місяці, із показником гострого ураження , а саме маркера біомеханічного стресу BNP.

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Співак Юлії Анатоліївни «Оптимізація діагностики та лікування серцевої недостатності у хворих із гострим інфарктом міокарда в поєднанні з цукровим діабетом 2 типу», яка виконана під керівництвом доктора медичних наук, професора Потяженка Максима Макаровича, є самостійним, завершеним науковим дослідженням, в якому отримані нові науково обґрунтовані дані, які мають велике теоретичне та

практичне значення для медицини та вирішують важливу наукову задачу – підвищення ефективності діагностики та лікування серцевої недостатності у хворих на гострий інфаркт міокарда в поєднанні з цукровим діабетом 2 типу та без нього на підставі оцінки діагностичних біомаркерів серцевої недостатності, міокардіального ре моделювання.

На підставі викладеного аналізу стверджую, що дисертаційна робота Співак Юлії Анатоліївни за актуальністю, об'ємом, адекватними методами дослідження, науковою новизною і практичним значенням отриманих результатів, обґрунтованістю і достовірністю наукових положень і висновків відповідає Порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 12 січня 2022 р. № 44 та вимогам до оформлення дисертацій, затверджених наказом МОН України від 12.01.17 №40 щодо дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина» і може бути подана до офіційного захисту в спеціалізованій вченій раді.

Рецензент

к.мед.н., доцент кафедри
внутрішньої медицини № 1

Ольга Шапошник

